

מדינת ישראל

רשות המסים בישראל

טיוטה להערות הציבור

נוהלי מכס (סחר חוץ)

פרק 60 – גורם כלכלי מאושר

ירושלים, יום רביעי כ"ב אדר תשפ"ב

23.2.2022

פרק 60 – גורם כלכלי מאושר

תוכן העניינים

4	חלק 60.1 – הנחיות כלליות
4	1. כללי
4	2. מטרות הנוהל
5	3. האסמכתאות החוקיות
6	4. הגדרות
7	חלק 60.2 – הוראות ביצוע
7	1. תהליך הגשה והטיפול בבקשה להצטרפות לתכנית
8	2. תהליך בדיקת המבקש
8	3. תהליך ביצוע האבחון הביטחוני
9	4. שלבי הטיפול לאחר שהאבחון הביטחוני הסתיים בהצלחה
10	5. שלבי הטיפול לאחר שהאבחון הביטחוני הסתיים עם הערות
10	6. השעיה, הגבלת הטבות, קביעת תנאים מתלים או ביטול אישור "גורם כלכלי מאושר"
10	7. תהליך חידוש הסמכה
11	חלק 60.3 – הקלות בתכנית גורם כלכלי מאושר
12	חלק 60.4 – הליכי שימוע

רשימת נספחים

- נספח א' - הודעה בדבר חובת דיווח על קיום סגר מכס בהעברה למחסן רשוי.
- נספח ב' - הודעה בדבר הרחבת שעות הגשה והתרה של הצהרות יבוא.
- נספח ג' – הקלות במסגרת תכנית גורם כלכלי מאושר ויבואן מאושר.
- נספח ד' – תבחינים ביטחוניים

חלק 60.1 – הנחיות כלליות

1. כללי

תכנית "גורם כלכלי מאושר" הינה תכנית השתתפות מרצון לפישוט תהליכי הסחר ואבטחת שרשרת האספקה העולמית. התכנית מבוססת על מסמך מסגרת ה-SAFE של ארגון המכס העולמי שאומצה על ידי מכס ישראל וקבעה סטנדרטים לאבטחת שרשרת האספקה הבינלאומית.

התכנית נועדה לפשט את תהליכי הסחר ולשפר את המענה בפני יכולות הברחה בתווך המסחרי ולניצולו על ידי גורמי טרור ולבצע באמצעותו פיגועים ברחבי העולם. התכנית מיועדת לחברות פעילות הרשומות במערכי המס, לוקחות חלק בפעילות שרשרת האספקה העולמית ומעריכות כי ביכולתן לעמוד בתבחינים הנדרשים (כגון: יצואנים, סוכני מכס, משלחים בינלאומיים, מחסנים, מסופי מטען אוויריים, מסופי מטען ימיים ומובילים אוויריים).

לשם הקלה על תהליכי סחר החוץ, אבטחת שרשרת האספקה העולמית וחיזוק אמצעי הביטחון בתהליכים אלה, במסגרת סעיף 238א לפקודת המכס הוסמך המנהל לתת לגורמים שיאשר הקלות בהליכי יבוא לפי הפקודה וכי המנהל יורה על סוגי ההקלות כאמור שיינתנו ועל התנאים שלפיהם יינתנו ההקלות.

2. מטרת הנוהל

- א. הגדרת התנאים ושלבי הטיפול בבקשת הצטרפות לתכנית.
- ב. הגדרת התנאים ושלבי הטיפול לאחר אבחון שהסתיים בהצלחה.
- ג. הגדרת התנאים ושלבי הטיפול לאחר אבחון שהסתיים שלא בהצלחה.
- ד. הגדרת התנאים ושלבי הטיפול לצורך חידוש אישור.
- ה. הגדרת התנאים ושלבי הטיפול לצורך שלילת מעמד גורם כלכלי מאושר.

3. אסמכתאות

האסמכתאות המשמשות לביצוע האמור בפרק זה, בין היתר, הן:

- א. פקודת המכס.
- ב. תקנות המכס.
- ג. פקודת היבוא והיצוא (נוסח חדש), תשל"ט – 1979
- ד. חוק מס קניה (סחורות ושירותים), תשי"ב, 1952
- ה. חוק מס ערך מוסף, התשל"ו, 1975
- ו. פקודת מס הכנסה, תשכ"א – 1961
- ז. חוק סוכני המכס, תשכ"ה – 1964
- ח. תקנות סוכני המכס תשכ"ה - 1965
- ט. חוק איסור הלבנת הון, התש"ס – 2000
- י. פקודת הסמים המסוכנים (נוסח חדש), תשל"ג – 1973
- יא. חוק המאבק בארגוני פשיעה, תשס"ג – 2003
- יב. חוק איסור מימון טרור, תשס"ה - 2005
- יג. מסמך מסגרת ה-SAFE (Frame of standards to secure and facilitate global trade by the world customs organization)

4. הגדרות

-	"אבחון ביטחוני"	בדיקת עמידתו של מבקש בתבחינים הביטחוניים
-	"אבחון מכסי"	בדיקת עמידתו של מבקש בתבחינים המכסיים
-	"אישור"	אישור הניתן למבקש לאחר שעמד בתבחינים המכסיים והביטחוניים, המציין את החוליה בשרשרת האספקה אליה הוא משתייך ואת תקופת האישור, המעיד כי המבקש זכאי לקבלת ההקלות שהוגדרו בתכנית.
-	"היחידה"	יחידת "גורם כלכלי מאושר" במינהל המכס
-	"הממונה ביחידה"	ממונה ביחידת גורם כלכלי מאושר
-	"המנהל"	ראש מנהל המכס
-	"הקלות"	הקלות הניתנות על ידי מנהל המכס לגורם כלכלי מאושר בהתאם לחוליה אליה הוא משתייך
-	"הסדר להכרה הדדית"	נספח להסכם סחר עם מדינה זרה המפרט את התבחינים המוסכמים בין תכניות "גורם כלכלי מאושר" (AEO) והתכניות המקבילות של שתי המדינות
-	"התכנית"	תכנית "גורם כלכלי מאושר"
-	"מבקש"	גורם המבקש להצטרף לתכנית או המבקש לחדש את אישור ההשתתפות
-	"מנהל היחידה"	מנהל יחידת גורם כלכלי מאושר
-	"קב"ט"	קצין ביטחון ביחידת הביטחון של המכס הבודק ומאשר את התבחינים הביטחוניים בתכנית

תבחינים לבחינת בקשה לאישור או חידוש אישור גורם כלכלי מאושר המפורטים בנספח ד'	-	"תבחינים ביטחוניים"
תבחינים פיננסיים, רגולטוריים, חוקיים ותנאים נוספים כפי שאושרו על ידי המנהל, לבחינת בקשה לאישור או חידוש אישור גורם כלכלי מאושר בהתאים לחוליה בשרשרת האספקה העולמית.	-	"תבחינים מכסיים"
תקופה אשר תיקבע בהתאם לסיכום הבדיקה וממצאיה	-	"תקופת אישור"

חלק 60.2 – הוראות ביצוע

1. תהליך הגשה והטיפול בבקשה להצטרפות לתכנית

- א. רשאי להגיש בקשה לקבלת אישור "גורם כלכלי מאושר" גורם העומד בתנאים ראשוניים כדלקמן –
1. עוסק, מלכ"ר או מוסד כספי כהגדרתם בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975.
 2. פעיל בחוליה בשרשרת האספקה העולמית.
 3. סבור כי ביכולתו לעמוד בתבחינים המכסיים והביטחוניים.
- ב. הגשת הבקשה להצטרפות לתכנית תיעשה באמצעות טופס בקשה מקוון וחתימה דיגיטלית באמצעות כרטיס חכם באתר האינטרנט של רשות המסים בישראל.
- ג. תוך 7 ימי עבודה ממועד קבלת הטופס המלא תעדכן היחידה את המבקש בדבר קבלת הטופס, זהות הגורם המטפל והשלמות ראשוניות נדרשות במידת הצורך
- ד. הממונה יודא כי פתיחת הבקשה עודכנה במערכות המכס ויבצע את הבדיקות שלהלן:
1. הטופס מולא כראוי ומכיל את המידע הנדרש.
 2. המבקש פעיל לפחות שלוש שנים רצופות בחוליה בשרשרת האספקה העולמית ביחס אליה הוגשה הבקשה

הממונה רשאי במידת הצורך לבקש מסמכים נוספים להשלמת הבדיקה. במקרה זה, המבקש יידרש להמציא את המסמכים בתוך 21 ימי עבודה.

2. תהליך בדיקת המבקש

- א. עם סיום בדיקת התבחינים המכסיים, הממונה יעדכן את המבקש בנוגע לתוצאות והמשך הטיפול בבקשה

ב. אם הבקשה אושרה מבחינת התבחינים המכסיים, הבקשה תועבר לאגף בטחון סחר חוץ לצורך ביצוע האבחון הביטחוני.

ג. אם הבקשה לא אושרה מבחינת התבחינים המכסיים, יודיע על כך מנהל היחידה למבקש במכתב מנומק המפרט:

1. את הסיבות בגינן לא אושרה הבקשה מבחינת התבחינים המכסיים.

2. רשימת השלמות נדרשות שעל המבקש לבצע על מנת לעמוד בתבחינים המכסיים ו/או תקופת הזמן הנדרשת לשם הגשת בקשה חדשה.

ד. בסמכות המנהל ובהתאם לשיקול דעתו, לאחר שבוצעו בדיקות משלימות ו/או לאחר שהמבקש שיפר את התבחינים המכסיים שלא אושרו בבדיקה הראשונית, להמשיך בתהליך הבדיקה והעברתה לאגף בטחון סחר חוץ לצורך ביצוע אבחון בטחוני.

ה. מנהל היחידה אחראי להעביר את הבקשה לאגף בטחון סחר חוץ לצורך ביצוע אבחון בטחוני.

מנהל היחידה לא יסרב לאשר בקשה לעניין התבחינים המכסיים אלא לאחר שניתנה למבקש ההסמכה או חידושה הזדמנות להשמיע את טענותיו כמפורט בחלק 4 (הליכי שימוע).

3. תהליך ביצוע האבחון הביטחוני

א. לאחר שהועברה לאגף בטחון סחר חוץ בקשה לביצוע אבחון בטחוני, באחריות קב"ט לתאם פגישת התנעה (Kick off Meeting) במשרדי המבקש. בפגישה ישתתפו הקב"ט או מי מטעמו, מנהל היחידה או מי מטעמו, נציגי המבקש ואיש הקשר הראשי כפי שהוגדר בבקשה להצטרפות לתכנית גורם כלכלי מאושר.

ב. כהכנה לפגישה ישלח קב"ט למבקש שאלון אבחון בטחוני.

ג. בפגישה יציגו מנהל היחידה והקב"ט את עיקרי התכנית והדרישות הביטחוניות שעל המבקש לעמוד בהן בהתאם לחוליה אליה הוא משתייך בשרשרת האספקה תוך התייחסות למילוי שאלון האבחון הביטחוני.

ד. לאחר פגישת ההתנעה, לצורך המשך תהליך האבחון הביטחוני, ישיב המבקש על השאלון לאבחון ביטחוני תוך 45 ימים.

ה. בהתאם לשיקול דעת הקב"ט ובהסכמת מנהל היחידה ניתן יהיה להאריך את משך הזמן למתן תשובה לשאלון ב-30 ימים נוספים.

ו. לאחר קבלת המענה לשאלון, יבדוק הקב"ט את תשובות המבקש ויעביר למבקש בקשה להבהרות או השלמות לפי הצורך.

ז. לאחר סיום מילוי השאלון להנחת דעת הקב"ט, יתאם הקב"ט ביקורת אבחון ביטחוני במשרדי המבקש בהשתתפות הקב"ט או מי מטעמו, איש הקשר הראשי ונציגי החברה לפי בקשת הקב"ט.

ח. במהלך הפגישה יעברו המשתתפים על השאלון הביטחוני ותשובות החברה ויימסרו הבהרות, השלמות ומסמכים לבקשת הקב"ט.

ט. בהמשך לפגישה כאמור ולאחר שהקב"ט קיבל הבהרות, השלמות ומסמכים להנחת דעתו, יבצע הקב"ט ביקורת פיזית באתר או אתרי המבקש.

י. היקף הביקורת והנושאים שייבדקו יהיו בהתאם לחוליה אליה משתייך המבקש בשרשרת האספקה העולמית ולשיקול דעת הקב"ט בהתאם לתבחינים הביטחוניים ונסיבות העניין.

יא. בסיום הביקורת ולאחר בדיקת כל הנתונים, יקבע אגף בטחון סחר חוץ האם המבקש עמד בתבחינים הביטחוניים הנדרשים לחוליה אליה הוא משתייך בשרשרת האספקה.

משך הזמן לסיום האבחון הביטחוני הינו 40 ימים מיום קבלת המענה על השאלון. בהתאם לשיקול דעתו של הקב"ט ובהסכמת מנהל היחידה ניתן להאריך את משך הזמן ב-30 ימים נוספים.

4. שלבי הטיפול לאחר שהאבחון הביטחוני הסתיים בהצלחה

א. עמד המבקש בתנאי התבחינים הביטחוניים, ישלח אגף בטחון סחר חוץ דו"ח אבחון ביטחוני למנהל היחידה המאשר את המשך התהליך מבחינה ביטחונית.

ב. מנהל היחידה יבצע בדיקה משלימה על מנת לוודא שלא חלו שינויים בהיבטי התבחינים המכסיים בחלוף הזמן מאז שהטיפול הועבר לאבחון הביטחוני.

ג. במידה ובהתאם לתוצאות הבדיקה, נמצא כי המבקש עדיין עומד בתבחינים המכסיים, רשאי מנהל היחידה לאשר את המבקש.

ד. אושר מבקש כאמור, יעדכן מנהל היחידה את האישור במערכת שער עולמי ואת הגורמים הרלוונטיים בהנהלת המכס ובתי המכס בדבר האישור.

ה. אושר מבקש כאמור, ישלח מנהל היחידה למבקש את המסמכים הבאים –

1. מכתבי אישור בעברית ובאנגלית בחתימת מנהל היחידה הכוללים את החוליה אליה משתייך המבקש המאושר בשרשרת האספקה העולמית, שם הגורם המאושר, מספר הגורם המאושר, כתובת הגורם המאושר ומועדי התחילה והסיום של האישור.

2. מכתב מנהל היחידה בעברית ובאנגלית המאשר את ההקלות להם זכאי המבקש בהתאם לאישור.

3. דו"ח סיכום אבחון הביטחוני.

4. טופס הסכמה לפרסום באתר האינטרנט של רשות המסים ובמדינות עמן ישראל חתומה על הסכם גורם כלכלי מאושר.

5. תעודה חתומה על ידי המנהל המשקפת בעברית ובאנגלית את האישור לפי מכתבי האישור.

5. שלבי הטיפול לאחר שהאבחון הביטחוני הסתיים עם הערות

א. מכתב שבו יצורף דוח סיכום האבחון הביטחוני המפרט את ההערות בשלן לא עמד המבקש בתנאי התבחינים הביטחוניים.

ב. במכתב יבהיר מנהל היחידה למבקש כי ניתנת לו אפשרות לבצע פעולות לשיפור תוצאות האבחון הביטחוני בהתאם לדוח סיכום האבחון הביטחוני ובתיאום עם הקב"ט.

ג. במכתב יגדיר מנהל היחידה לאחר תיאום עם הקב"ט את משך הזמן לביצוע פעולות השיפור ויעדכן את המבקש כי ככל שלא יושלמו יופסק האבחון הביטחוני.

ד. לא ביצע המבקש את הפעולות הנדרשות במועד כאמור, יורה מנהל היחידה להפסיק את האבחון הביטחוני.

ה. מנהל היחידה לא יסרב לאשר בקשה מבחינת התבחינים הביטחוניים אלא לאחר שניתנה למבקש ההסמכה או חידושה הזדמנות להשמיע את טענותיו כמפורט בחלק 4 (הליכי שימוע).

6. השעיה, הגבלת הטבות, קביעת תנאים מתלים או ביטול אישור "גורם כלכלי מאושר".

- א. אישור גורם כלכלי מאושר ניתן על תנאי שאותו גורם ממשיך לעמוד בתבחינים המכסיים והתבחינים הביטחוניים אשר עמדו בבסיס האישור כל תקופת האישור.
- ב. הופר תנאי מהתנאים כאמור, תישקל השעיית האישור, הגבלת ההטבות בגין האישור, קביעת תנאים מתלים להמשך האישור, או ביטולו.
- ג. לשם בחינה כאמור ייבדקו, בין השאר, כלל התבחינים המכסיים והתבחינים הביטחוניים כפי שהם מוחלים על מבקש באותה חוליה בשרשרת האספקה העולמית במועד הבדיקה.
- ד. המנהל היחידה לא יסרב ליתן אישור, יקבע תנאים מתלים, יגביל הטבות, ישעה הסמכה או יבטלה אלא לאחר שניתנה למבקש האישור או חידושו, הזדמנות להשמיע את טענותיו כמפורט בחלק 60.4 (הליכי שימוע).
- ה. במכתב לגורם יפורטו הסיבות בנוגע להחלטה ויצוין כי ניתנת לו הזכות לערער תוך 30 ימים מיום קבלת המכתב.

7. תהליך חידוש הסמכה

- א. בחלוף שנה מיום האישור הראשון ובחלוף כל תקופת אישור, יחל תהליך חידוש האישור.
- ב. בהתאם למידת עמידת בעל ההסמכה בתבחינים הנדרשים (מכסיים ובטחוניים) יחליט מנהל היחידה האם לחדש את ההסמכה לשנה, לשנתיים או לשלוש שנים.
- ג. 30 יום טרם פקיעת תוקף ההסמכה, יודיע הממונה ביחידה לבעלי האישור שבאחריותו, כי האישור עומד לפקוע וכי החל תהליך לבחינת חידוש האישור.
- ד. להודעה כאמור, יצורף שאלון תבחינים מכסיים לצורך בחינת חידוש כאמור.
- ה. המשך התהליך יהיה בהתאם ל"תהליך בדיקת מבקש" המפורט בסעיף 2.2.
- ו. במקביל, 30 יום טרם פקיעת תוקף האישור, יודיע האגף לבטחון סחר חוץ לבעלי האישור שבאחריותו, כי האישור עומד לפקוע וכי החל תהליך לבחינת חידוש האישור.
- ז. להודעה כאמור, יצורף שאלון תבחינים בטחונים לצורך בחינת חידוש האישור.
- ח. המשך התהליך יהיה בהתאם ל"תהליך ביצוע אבחון בטחוני" המפורט בסעיף 2.4.
- ט. סיכום האבחון הביטחוני יועבר על ידי הקב"ט למנהל היחידה.
- י. המשך התהליך יהיה בהתאם לתהליכי מבקש אישור.

חלק 60.3 – הקלות בתכנית גורם כלכלי מאושר

לשם הקלה על תהליכי סחר החוץ, אבטחת שרשרת האספקה העולמית וחיזוק אמצעי הביטחון בתהליכים אלה, רשאי המנהל לתת לגורמים אשר יעמדו בתבחינים המכסיים והביטחוניים הקלות בתהליכי סחר חוץ, בכפוף לתנאים בנוהל זה, לפי סוגי ההקלות, כולן או חלקן, כדלקמן:

ההקלות כולן, כפופות לשיקול דעת המכס ועשויות להשתנות מזמן לזמן

- א. איש קשר במינהל המכס.
- ב. אישור להיכלל בשירות "הודעה מוקדמת" להצהרות יבוא ימי, אווירי ויבשתי (התהליך מחייב לכלול סוכן מכס מאושר בתכנית "גורם כלכלי מאושר")
- ג. אפשרות לקבל "מסר התרת הצהרת יבוא" (ימי ואווירי) גם לאחר שעות פעילות בית המכס (התהליך מחייב לכלול סוכן מכס מאושר בתכנית "גורם כלכלי מאושר")
- ד. אישור לסוכן המכס להגיש צרופות להצהרת יבוא באמצעים דיגיטליים, בלא החתמת היבואן על גבי הצרופות כדלקמן –

1. ביבוא אווירי – לכלל לקוחות סוכן המכס.

2. ביבוא ימי – ללקוחות שאושרו כיבואן מאושר או כגורם כלכלי מאושר.

ה. פטור מחובת הגשת "תצהיר יבואן".

ו. פטור מחובת הוספת סגר מכס נוסף לכלי הובלה המוביל טובין אשר יבואו ביבוא ימי טרם שחרורם מפיקוח המכס לצורך העברתם למחסן רשוי, בהתאם ובכפוף להנחיות המכס לרבות הנחייה בדבר "חובת דיווח על קיום סגר מכס בהעברה למחסן רשוי" (הרצ"ב)

ז. שיפור מדדי החברה בתהליך הערכת הסיכונים בזמן הגשת הצהרות יבוא ויצוא למכס.

ח. העברת פרטי החברה למדינות אתן קיימים לרשות המסים בישראל הסכמי הכרה הדדית לצורך שיפור מדדי החברה בתהליך הערכת הסיכונים לצורך מתן הקלות בתהליך שחרור המשלוחים במדינות אלו.

ט. אישור המכס להוספת לוגו תכנית "גורם כלכלי מאושר" במסמכי החברה.

חלק 60.4 – הליכי שימוע

א. מנהל היחידה לא יסרב לאשר בקשה לעניין התבחינים המכסיים או הביטחוניים, אלא לאחר שניתנה למבקש האישור או חידושו הזדמנות להשמיע את טענותיו.

ב. מנהל היחידה לא יסרב ליתן אישור, יקבע תנאים מתלים, יגביל הטבות, ישעה הסמכה או יבטלה אלא לאחר שניתנה למבקש האישור או חידושו, או למפר תנאי אישור, הזדמנות להשמיע את טענותיו.

ג. היה למנהל היחידה יסוד סביר להניח כי בעל אישור, מבקש אישור או חידושו, או מפר תנאי אישור, לפי העניין, אינו עומד בתבחינים המכסיים או הביטחוניים (להלן – המבקש או מפר תנאי אישור) ובכוונתו לשקול שלא לאשר בקשה או לקבוע תנאים מתלים, להגביל הטבות, להשעות אישור או לבטלו, ימסור למבקש או מפר תנאי אישור, לפי העניין, הודעה על כוונה כאמור (להלן – הודעה על כוונה).

ד. בהודעה על כוונה כאמור יציין מנהל היחידה, בין השאר, את אלה:

1. הנסיבות, המעשה או המחדל (להלן – המעשה) המהווים את אי העמידה בתנאים.
 2. זכותו של המבקש או מפר תנאי האישור, לטעון את טענותיו לפני המנהל.
- ה. מבקש או מפר תנאי אישור שנמסרה לו הודעה על כוונה רשאי לטעון את טענותיו, בכתב, לפני מנהל היחידה, לעניין זה, בתוך 30 ימים ממועד מסירת ההודעה, ורשאי מנהל היחידה להאריך את התקופה האמורה בתקופה נוספת שלא תעלה על 30 ימים.
- ו. מנהל היחידה יחליט, לאחר ששקל את הטענות שנטענו, אם המבקש או מפר תנאי האישור עומד בתבחינים המכסיים או הביטחוניים, והוא רשאי שלא לאשר בקשה או לקבוע תנאים מתלים, להגביל הטבות, להשעות אישור או לבטלו.
- ז. החליט מנהל היחידה, ימסור על כך הודעה בכתב.
- ח. בהודעה כאמור, יפרט מנהל היחידה את נימוקי החלטתו.
- ט. לא טען המבקש או מפר תנאי האישור את טענותיו בתוך התקופה האמורה, יראו את ההודעה על כוונה, בתום אותה תקופה, לפי העניין, כהודעה לפיה הבקשה לא אושרה, נקבעו תנאים מתלים, הוגבלו הטבות, הושעה אישור או בוטל, לפי העניין.
- י. על החלטה סופית של מנהל היחידה ניתן לערער לראש מנהל מכס; ערעור כאמור יוגש בתוך 30 ימים מהיום שבו נמסרה למפר הודעה על ההחלטה.
- יא. אין בהגשת ערעור כדי לעכב את יישום ההחלטה, אלא אם כן הסכים לכך מנהל היחידה או אם ראש מינהל מכס הורה על כך.